

هر چند وال‌ها آبرزی و شبیه ماهی‌ها هستند، اما ماهی محسوب نمی‌شوند و جزو پستان‌داران‌اند. وال‌ها زنده‌زا هستند و بچه‌هایشان از شیر مادر تغذیه می‌کنند. به علاوه، وال برای تنفس اکسیژن به سطح آب می‌آید و خون‌گرم است. در سال ۱۸۳۲، دانشمندان سنگواره‌هایی از گونهٔ اولیه از اجداد وال‌ها را در میان قطعات سنگ‌هایی که قدمتشان به ۵۰ میلیون سال قبل می‌رسید، کشف و آن را بازسازی کردند.

هیولای بی‌آزار

غول بزرگ‌ترین وال

گونه‌های مختلف وال‌ها جثه و وزن متفاوت دارند. اما در میان آن‌ها «وال آبی» تا ۳۰ متر رشد می‌کند و وزنش به بیش از ۳۰ تن می‌رسد. طول بچهٔ وال که گوساله نامیده می‌شود، هنگام تولد به ۷ متر می‌رسد. شیر وال مادر سرشار از چربی، پروتئین و انواع املاح معدنی است. در نتیجه بچهٔ وال به سرعت رشد می‌کند و در مدت هشت ماه ۹ متر به طولش اضافه می‌شود. هر روز هم وزنش ۱۰۰ کیلوگرم افزایش می‌یابد. پیش از آنکه وال‌ها مهاجرت خود را در گسترهٔ اقیانوس‌ها شروع کنند، به بچه‌هایشان یاد می‌دهند که چگونه سرعت‌شان را تنظیم کنند تا عقب نیفتند. وال‌های مادر با توجه به گونه‌های متفاوتی که دارند، بین چهار تا سیزده ماه از بچه‌هایشان مراقبت می‌کنند.

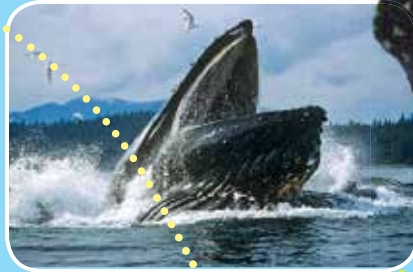
انواع وال

زیست‌شناسان وال‌ها را به دو دستهٔ دندان‌دار و دندان‌تیغه‌ای تقسیم می‌کنند. وال‌های دندان‌دار دندان‌های طبیعی دارند و از آن‌ها برای گرفتن ماهی‌ها و ده‌پایان استفاده می‌کنند. اما وال‌های دندان‌تیغه‌ای به جای دندان دو صفحهٔ شاخی دارند که به سقف دهانشان متصل‌اند و هر کدام از این صفحه‌ها از صدها تیغهٔ قائم تشکیل شده است. این تیغه‌ها مانند صافی عمل می‌کنند و زمانی که وال دهانش را باز می‌کند پلانکتون‌ها و کریل‌ها در میان این تیغه‌ها به دام می‌افتند و آب از میان این صفحات عبور می‌کند.

چرا وال‌ها به گل می‌نشینند؟

بعضی وقت‌ها در خبرها می‌شنویم که تعداد زیادی از وال‌ها در ساحل به گل نشسته‌اند و جانشان را از دست داده‌اند. دانشمندان پس از سالیان سال تحقیق به این نتیجه رسیدند که بر اثر آشفتگی علائم میدان مغناطیسی زمین در نواحی ساحلی که نقش جهت‌یاب را برای وال‌ها ایفا می‌کند، آن‌ها دچار سردرگمی می‌شوند و به سمت ساحل کشیده می‌شوند. زمانی که در ناحیه کم‌عمق به دام می‌افتند، دیگر کارشان تمام است و عمق بسیار کم آب نمی‌تواند سنگینی وزنشان را تحمل کند و زیر بار سنگین وزنشان حتی ممکن است متلاشی شوند. در این شرایط وال‌ها نمی‌توانند شش‌هایشان را پر از هوا کنند و راه مجاری تنفسی‌شان مسدود می‌شود و می‌میرند.

فواره بخار آب

حفره‌های بینی وال روی نوک پوزه‌اش نیستند، بلکه در ناحیه پشتش قرار دارند و عمل تنفس در سطح آب را آسان‌تر می‌سازند. در حالت عادی این حفره‌ها مسدودند و آب نمی‌تواند وارد آن‌ها شود. اما هنگام تنفس تعدادی ماهیچه راه این دریچه تنفسی را باز می‌کند. همچنین یک دریچه ثانویه در محل ورود به شش‌ها وجود دارد که مانند حنجره در انسان است و راه ورود آب به گلو و دهان وال را هنگامی که زیر آب غذا می‌خورد، مسدود می‌کند. هنگام عمل بازدم وال‌ها حجم عظیمی از هوا را از شش‌هایشان به حالت انفجاری خارج می‌کنند که هوای خارج‌شده، در محیط بیرون از آب، سرد و متراکم می‌شود و به‌صورت قطرات ریز آب در می‌آید که بالای سر وال به شکل مه نمایان می‌شود.

ممنوعیت شکار وال‌ها

در گذشته‌های بسیار دور صید بی‌رویه وال‌ها، نسل آن‌ها را در خطر نابودی قرار داد و اکنون بیش از ۱۲۰ کشور جهان موافقت‌نامه «مجمع بین‌المللی منع تجارت گونه‌های در حال انقراض وال‌ها» را تصویب کرده‌اند. براساس مفاد پیمان‌نامه‌های این مجمع، واردات و صادرات هر گونه محصولات و فرآورده‌های وال ممنوع اعلام شده است.

وال‌ها چگونه شنا می‌کنند؟

آن بخش از بدن وال که نقش مهمی در ایجاد نیروی پیشران ایفا می‌کند، باله دمی است. برخلاف ماهی‌ها که باله دمی آن‌ها حالت قائم دارد، در وال‌ها این باله افقی است و با حرکت عمودی‌اش نیروی پیشران به وجود می‌آورد. وال‌ها برای حفظ تعادلشان در آب و برای تغییر مسیر از باله‌های سینه‌ای استفاده می‌کنند. آخرین بخش از بدن وال که هنگام شیرجه رفتن می‌توان آن را دید، باله دمی‌اش است.

